

Jos minulla olisi rahaa

Jos minulla olisi rahaa, matkustaisin paljon. Ensin menisin Ranskaan, Pariisiin ja kävisin Eiffel-tornissa. Sitten kävisin Englannissa, Lontoossa. Sieltä lentäisin Yhdysvaltoihin, viettäisin monta viikkoa valtameren rannalla. Sieltä tulisin takaisin Eurooppaan laivalla. Nukkuisin paljon, söisin hyvää ruokaa, joisin hyvää viiniä ja polttaisin hyvää sikaria. Olisin onnellinen...

* * *

- Marja Hämäläinen puhelimesta.
- Hei, Leena tässä. Mitä kuuluu?
- Kiitos, ihan hyvää.
- Olisi mukava tavata. Tulisitko illalla meille?
- Tulisin mielelläni, mutta tänään minulla ei ole aikaa. Sopsisiko sinulle viikonloppuna?
- Sopii. Kävisikö perjantaina seitsemältä?
- Hyvä, tulen silloin.
- Tervetuloa!

*

- Mitä aiotte tehdä kesällä?
- Haluaisimme tehdä automatkan kotimaassa.
- Missä haluaisitte käydä?
- Olemme ajatelleet, että menisimme Itä-Suomen kautta pohjoiseen. Kävisimme Savonlinnassa, Punkaharjulla ja Kuopiossa. Sitten menisimme Pohjois-Karjalan ja Kainuun kautta Kuusamoon.
- Kävelisittekö Kuusamossa paljon luonnossa?
- Joo. Siellä on hyvin kaunista.
- Aiotteko mennä myös Lappiin?
- Ei, olemme ajatelleet tänä kesänä tutustua Kuusamoon. Sieltä voisimme ajaa Ouluun ja palata Helsinkiin rannikkoa pitkin. Länsirannikolla on monta hyvin kaunista kaupunkia.

* * *

Katso uudet sanat sanakirjasta!

Mitä opettaja sanoo opiskelijalle?

Ota kirja, avaa ja lue seuraava teksti! Käännä sitten suomesta unkariin! Katso uudet sanat sanakirjasta ja opiskele ne kotona! Vastaa kysymyksiin! Kirjoita lauseet!

Mitä opettaja sanoo opiskelijoille?

Ottakaa kirja, avatkaa ja lukekaa seuraava teksti! Kääntäkää sitten suomesta unkariin! Katsokaa uudet sanat sanakirjasta ja opiskelkaa ne kotona! Vastatkaa kysymyksiin! Kirjoittakaa lauseet!

*

- Tulkaa jo! Meillä ei ole paljon aikaa. Juna lähtee kohta.
- Mutta meillä ei ole juomista matkalle. Mene sinä jo junaan, tulemme kohta.
- Ostakaa minullekin vettä. Mutta älkää viipykö kauan!

Nyelvtan

6.1. CONDITIONALIS PRAESENS (feltételes mód, jelen idő)

TŐ	–	MÓDJEL	–	SZEMÉLYRAG
<i>sano</i>		<i>isi</i>		<i>n</i>

– A fokváltakozásos igék töve erős fokban áll: *ottaa* 'vesz, fog' : *ottaisi*, *tietää* 'tud' : *tietäisi*, *antaa* 'ad' : *antaisi* stb.

A változások típusai:

	Inf.	tő	Cond. Sg. 3.
1. A tövégi <i>-o</i> , <i>-ö</i> , <i>-u</i> , <i>-y</i> , <i>-a</i> , <i>-ä</i> nem változik meg:			
	<i>sanoa</i> 'mond'	<i>sano-</i>	<i>sano-isi</i>
	<i>säilöä</i> 'tartósít'	<i>säilö-</i>	<i>säilö-isi</i>
	<i>puhua</i> 'beszél'	<i>puhu-</i>	<i>puhu-isi</i>
	<i>kysyä</i> 'kérdez'	<i>kysy-</i>	<i>kysy-isi</i>
	<i>antaa</i> 'ad'	<i>anta-</i>	<i>anta-isi</i>
	<i>elää</i> 'él'	<i>elä-</i>	<i>elä-isi</i>
2. A tövégi <i>-i</i> és <i>-e</i> kiesik:			
	<i>etsiä</i> 'keres'	<i>etsi-</i>	<i>ets-isi</i>
	<i>mennä</i> 'megy'	<i>mene-</i>	<i>men-isi</i>
3. A tövégi hosszú magánhangzó megrövidül:			
	<i>saada</i> 'kap'	<i>saa-</i>	<i>sa-isi</i>
4. A tövégi diftongus első magánhangzója kiesik:			
	<i>viedä</i> 'visz'	<i>vie-</i>	<i>ve-isi</i>
	<i>juoda</i> 'iszik'	<i>juo-</i>	<i>jo-isi</i>
	<i>syödä</i> 'eszik'	<i>syö-</i>	<i>sö-isi</i>

<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>puhu-isi-n</i> , <i>puhu-isi-t</i> , <i>puhu-isi</i> , <i>puhu-isi-mme</i> , <i>puhu-isi-tte</i> , <i>puhu-sii-vat</i>
<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>otta-isi-n</i> , <i>otta-isi-t</i> , <i>otta-isi-i</i> , <i>otta-isi-mme</i> , <i>otta-isi-tte</i> , <i>otta-isi-vat</i>
<i>saa-da</i> 'kap'	<i>sa-isi-n</i> , <i>sa-isi-t</i> , <i>sa-isi</i> , <i>sa-isi-mme</i> , <i>sa-isi-tte</i> , <i>sa-isi-vat</i>
<i>olla</i> 'van'	<i>ol-isi-n</i> , <i>ol-isi-t</i> , <i>ol-isi</i> , <i>ol-isi-mme</i> , <i>ol-isi-tte</i> , <i>ol-isi-vat</i>
<i>men-nä</i> 'megy'	<i>men-isi-n</i> , <i>men-isi-t</i> , <i>men-isi</i> , <i>men-isi-mme</i> , <i>men-isi-tte</i> , <i>men-isi-vät</i>
<i>ajattel-la</i> 'gondolkozik'	<i>ajattel-isi-n</i> , <i>ajattel-isi-t</i> , <i>ajattel-isi</i> , <i>ajattel-isi-mme</i> , <i>ajattel-isi-tte</i> , <i>ajattel-isi-vat</i>
<i>pelat-a</i> 'játszik'	<i>pela-isi-n</i> , <i>pela-isi-t</i> , <i>pela-isi</i> , <i>pela-isi-mme</i> , <i>pela-isi-tte</i> , <i>pela-isi-vat</i>
<i>pelät-ä</i> 'fél'	<i>pelkä-isi-n</i> , <i>pelkä-isi-t</i> , <i>pelkä-isi</i> , <i>pelkä-isi-mme</i> , <i>pelkä-isi-tte</i> , <i>pelkä-isi-vät</i>
<i>valit-a</i> 'választ'	<i>valits-isi-n</i> , <i>valits-isi-t</i> , <i>valits-isi</i> , <i>valits-isi-mme</i> , <i>valits-isi-tte</i> , <i>valits-isi-vat</i>
<i>vanhet-a</i> 'megöregszik'	<i>vanhen-isi-n</i> , <i>vanhen-isi-t</i> , <i>vanhen-isi</i> , <i>vanhen-isi-mme</i> , <i>vanhen-isi-tte</i> , <i>vanhen-isi-vat</i>
<i>paet-a</i> '(el)menekül'	<i>paken-isi-n</i> , <i>paken-isi-t</i> , <i>paken-isi</i> , <i>paken-isi-mme</i> , <i>paken-isi-tte</i> , <i>paken-isi-vat</i>

A conditionalis használata:

- A magyarhoz hasonlóan elsősorban a nem reális cselekvés, ill. óhajtás kifejezésére szolgál: *jos minulla olisi rahaa, matkustaisin paljon* 'ha lenne pénzem, sokat utaznék'.
- Udvarias kérés, kérdés, javaslat kifejezésére szolgál: *Sanoisitteko, missä...* 'Megmondaná-e/Lenne-e kedves megmondani, (hogy) hol van...?', *Saisinko leipää?* 'Kaphatnék egy kis kenyeret?', *Avaisitko ikkunan!* 'Légy szíves, nyisd ki az ablakot!' (A magyar *légy szíves* + imperativus szerkezetnek a finnben conditionalis felel meg. A finn imperativusi alak erősebb felszólítást fejez ki.)
- A legfőbb eltérés a magyar és a finn conditionalis között, hogy míg a magyarban a függő kérdés, parancs (*Azt mondta az orvos, hogy ne dohányozzak olyan sokat.*), ill. egyes szám első személyű felszólítás (*Mit csináljak?*) kifejezésére imperativust használunk, addig a finnben ezekben a funkciókban conditionalis áll: *Lääkäri ehdotti, etten polttaisi niin paljon*, ill. *Mitä tekisin?*

6.2. A conditionalis praesens tagadó alakja

TAGADÓ SEGÉDIGE (ragozódik)	–	CONDITIONALIS TÖVE + MÓDJEL (nem ragozódik)
<i>en</i> <i>et</i> <i>ei</i>		<i>sano-isi</i> <i>kysy-isi</i> <i>puhu-isi</i>

6.3. Conditionalis perfectum

SEGÉDIGE conditionalisa (ragozódik)	–	FŐIGE participium perfectuma (nem ragozódik)
<i>olisin</i> <i>olisimme</i>		<i>sano-nut</i> <i>kysy-neet</i>

6.4. A conditionalis perfectum tagadó alakja

SEGÉDIGE conditionalisának tagadó alakja (ragozódik)	–	FŐIGE participium perfectuma (nem ragozódik)
<i>en olisi</i> <i>emme olisi</i>		<i>sano-nut</i> <i>kysy-neet</i>

6.5. IMPERATIVUS

Sg. 1.	–	Pl. 1.	<i>-kaamme/-käämme</i>
Sg. 2.	Ø	Pl. 2.	<i>-kaa/-kää</i>
Sg. 3.	<i>-koon/-köön</i>	Pl. 3.	<i>-koot/-kööt</i>

a) Sg. 2.

- A leggyakrabban használt alak, az egyes szám második személy megegyezik a (magánhangzóra végződő) igetővel: *sano-a* 'mond' : *sano*, *puhu-a* 'beszél' : *puhu*, *saa-da* 'kap' : *saa*, *syö-dä* 'eszik' : *syö*, *ol-la* 'van' : *ole*, *men-nä* 'megy' : *mene*, *pelata* 'játszik' : *pela*, *valita* 'választ' : *valitse* stb.
- A fokváltakozásos igék töve gyenge fokban áll (ennek nyelvtörténeti okai vannak: a tő végén tulajdonképpen egy szótagzáró gégezárhang van): *opettaa* 'tanít' : *opeta*, *antaa* 'ad' : *anna*, *lukea* 'olvas' : *lue* stb. A fordított fokváltakozás is érvényesül, az imperativusi alak ilyenkor erős fokban áll: *pelätä* 'fél' : *pelkää*, *aueta* 'kinyílik' : *aukene*, *paeta* 'menekül' : *pakene*.

b) Pl. 2.

- A többes szám második személyű alak *-kaa/-kää* szuffixumot kap.
- A fokváltakozásos igék töve erős fokban áll: *opettaa* 'tanít' : *opetta-kaa*, *antaa* 'ad' : *anta-kaa*, *lukea* 'olvas' : *luke-kaa*! A fordított fokváltakozás esetén az infinitivushoz hasonlóan gyenge fokot használunk: *ajatella* 'gondolkozik' : *ajatelkaa*, *pelätä* 'fél' : *pelätkää*.
- A kéttövű igék Pl. 2. alakját az infinitivusi (mássalhangzós) töből képezzük: *ol-la* 'van' : *ol-kaa*, *men-nä* 'megy' : *men-kää*. (Vessük össze a Sg. 2. alakkal: *ole*, *mene*.)
- A 4–6. típusba tartozó igék imperativusa: *pelat-a* 'játszik' : *pelat-kaa*, *herät-ä* 'felébred' : *herät-kää*, *valit-a* 'választ' : *valit-kaa*, *paeta* 'menekül' : *paetkaa* (Sg. 2. *pela*, *herää*, *valitse*, *pakene*).

Az egyes és többes szám második személyű imperativusi alakok összefoglalása tőtípusok szerint:

	Infinitivus	tő	Imp.Sg. 2.	Imp. Pl. 2.
1. típus (fokvált.)	<i>sano-a</i> 'mond' <i>anta-a</i> 'ad'	<i>sano-</i> <i>anta-</i>	<i>sano</i> <i>anna</i>	<i>sanokaa</i> <i>antakaa</i>
2. típus	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>saa-</i>	<i>saa</i>	<i>saakaa</i>
3. típus (ford. fv.)	<i>ol-la</i> 'van' <i>ajatella</i> 'gondolkozik'	<i>ole-</i> <i>ajattele-</i>	<i>ole</i> <i>ajattele</i>	<i>olkaa</i> <i>ajatelkaa</i>
4. típus (ford. fv.)	<i>pelat-a</i> 'játszik' <i>pelätä</i> 'játszik'	<i>pela-</i> <i>pelkää-</i>	<i>pela</i> <i>pelkää</i>	<i>pelatkaa</i> <i>pelätkää</i>
5. típus	<i>valit-a</i> 'választ'	<i>valitse-</i>	<i>valitse</i>	<i>valitkaa</i>
6. típus (ford. fv.)	<i>nuoreta</i> 'megfiatalodik' <i>paet-a</i> 'menekül'	<i>nuorene-</i> <i>pakene-</i>	<i>nuorene</i> <i>pakene</i>	<i>nuoretkaa</i> <i>paetkaa</i>

c) Sg. 3., Pl. 1., Pl. 3.

	<i>sanoa</i>	<i>antaa</i>	<i>olkaa</i>	<i>pelata</i>
Pl. 2.	<i>sano-kaa</i>	<i>anta-kaa</i>	<i>ol-kaa</i>	<i>pelat-kaa</i>
Pl. 1.	<i>sano-kaamme</i>	<i>anta-kaamme</i>	<i>ol-kaamme</i>	<i>pelat-kaamme</i>
Sg. 3.	<i>sano-koon</i>	<i>anta-koon</i>	<i>ol-koon</i>	<i>pelat-koon</i>
Pl. 3.	<i>sano-koot</i>	<i>anta-koot</i>	<i>ol-koot</i>	<i>pelat-koot</i>

d) Sg. 1.: a finnben nem létezik egyes szám első személyű imperativusi alak.

Az imperativus használata

- A 2. személyű imp. a magyar felszólító módhoz hasonlóan parancs, felszólítás kifejezésére szolgál.
- Harmadik személyű alakok néhány kifejezésben: *Onneksi olkoon!* 'Gratulálok!', *Eläköön!* 'Éljen!', *Piru vieköön!* 'Az ördög vigye!'
- A Pl.1. forma archaikus, a régi egyházi nyelvre jellemző, dramatikus, ünnepélyes stílusárnyalatú: *Rukoilkaamme* 'Imádkozzunk!', *Nostakaamme malja!* 'Emeljük poharunkat!'. Beszélt nyelvi használata esetleg komikus hatást eredményezhet. A mai finnben helyette a passzív formát használják: *Mennään!* 'Menjünk!' (és nem *Menkäämme!*), *Juodaan!* 'Igyunk!' (és nem *Juokaamme!*) stb.

6.6. Az imperativus tagadó alakja (TILTÁS)

Sg. 2.	älä	+	igető	<i>älä sano</i> 'ne mondj' <i>älä anna</i> 'ne adj' <i>älä mene</i> 'ne menj'
Pl. 2.	äl-kää	+	igető + -ko/-kö	<i>älkää sanoko</i> 'ne mondjatok' <i>älkää antako</i> 'ne adjatok' <i>älkää menkö</i> 'ne menjetek'

- A fokváltakozásos igék esetében az Sg. 2.-ben gyenge, a Pl. 2.-ben erős fok használatos.
- A többi alakban az *älä* segédige felveszi az adott alak szuffixumát: *älköön* (Sg. 3.), *älkäämme* (Pl. 1.), *älkööt* (Pl. 3.). Például: *Joka ei tee työtä, älköön myöskään syökö!* 'Aki nem dolgozik, ne is egyék!'

6.7. Accusativus-nominativus

A 2. személyű imperativus mellett a tárgy nominativusi alakú, ez az ún. accusativus-nominativus (más néven 2. accusativus): *lue kirja!* 'olvass könyvet/olvass el egy könyvet/olvassd el a könyvet!', *lukekaa kirja!* 'olvassatok könyvet stb.', *odota hetki* 'várj egy pillanatot'. A 3. személyű imperativusban a tárgy már accusativusi alakú: *lukekoon hän kirjan!*